

a v Kanadě a vzdělávání. V první sekci zaměřené na suverenitu vystoupil Scott Manning Stevens, jehož příspěvek se věnoval kolonizaci a geografii. Popisoval obecnou praxi přejmenovávání indiánských lokalit kolonizátory. Upozornil však na sílu Irokézské konfederace a udržení irokézských názvů v zeměpisných záznamech i po vzniku USA a zdůraznil také používání irokézských názvů v rámci revitalizačních strategií. Příspěvek Davida E. Wilkinsona pokrýval téma smluv a vzniku Indiánského teritoria a pozdějšího státu Oklahoma, Sam Hitchmough z University of Bristol přednášel o třetí vlně hnutí Rudá síla, již usadil do období 1978–2023. Zoltán Grossman prezentoval svůj dlouhodobý výzkum zaměřený na vztah mezi indiány a farmáři, rančery a rybáři, který bývá často vnímán jako konfliktní. Na základě i své aktivistické zkušenosti poukázal na to, že již od 70. let 20. století tito zdánliví protivníci v bojích o suverenitu často stáli pospolu vůči státu (své poznatky shrnul v knize *Unlikely Alliances: Native Nations and*

White Communities Join to Defend Rural Land). V této sekci také vystoupila Keshia Talking Waters De Freece Lawrence s příspěvkem o dopadech klimatických změn v subarktické oblasti a o právních systémech, jež determinují rozhodování v ekologických otázkách. Tato mladá přednášející vnesla do jednání AIW značný rozruch svým e-mailovým obviněním organizátorů a účastníků konference z rasismu, a otevřela tak debatu týkající se reprezentace, mocenského postavení zkoumajících a zkoumaných a pestrosti názorů na mocenská pozice v Evropě a Americe.

Kumejaj Stan Rodriguez, častý účastník AIW, vedl sekci zaměřenou na vzdělávání. V ní vystoupili převážně mladí Kumejajové, kteří upozorňovali na potřebu kmenových vyšších škol pro své komunity.

Příští ročník AIW se uskuteční ve dnech 16.–19. 4. 2024 v Pardubicích. Konference se tak po 14 letech opět vrátí do České republiky, pořadatelem bude Katedra sociální a kulturní antropologie FF Univerzity Pardubice.

Livia Šavelková (FF Univerzita Pardubice)

Konference (NE)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie

Každé tři roky se členové a členky České národopisné společnosti (ČNS) setkávají na Valném shromáždění, aby získali podrobnější informa-

ce o aktivitách organizace sdružující jak etnology z akademické sféry, tak z muzeí, včetně těch, kteří se v oboru teprve etabloují (postgraduální stu-

denti), i těch, kteří jsou již v penzi, ale v oboru jsou stále ještě do určité míry aktivní. Valné shromáždění ČNS je pravidelně spojeno s uspořádáním vědecké konference, která bývá zaměřena na některé z aktuálních problémů disciplíny, jejíž označení dodnes nejen v populárně-naučné, ale často i odborné literatuře kolísá – etnologie/etnografie/národopis. V letošním roce proběhlo Valné shromáždění 19. září, s ním spojená konference nazvaná poněkud víceznačně *(NE)Tradice žije! Kontinuita, proměna, zánik a obnova tradic pohledem etnologie* se pak konala ve dnech 19.–21. září. Konferenci uspořádala ČNS ve spolupráci s Muzeem a galerií v Prostějově, Etnologickým ústavem AV ČR a Národním muzeem v přírodě.

Konference se věnovala velmi široce výzkumu tradice jako fenoménu spjatého s identitou a kontinuitou, ale také politikou či filozofií. Během tří denního jednání odezněly jak příspěvky teoretičtější, zaměřené na samotný termín, proměny jeho definice i různé chápání na poli odlišných vědních disciplín, tak příspěvky věnované konkrétním tradičním materiálním i nemateriálním projevům, mechanismům transmise tradice nebo jejím nositelům. Většina referátů vycházela z vlastních terénních výzkumů přednášejících, z nichž většinu tvořili etnografové/etnologové pracující v muzeích, druhou část pak zástupci akademické obce (AV ČR, FF MU, FHS UK). V rámci sedmi konferenčních blo-

ků se hovořilo o hranicích tradice, o kontinuitě a diskontinuitě, o zániku i obnově tradice, především však o proměně funkcí tradičních projevů a o jejich současných nositelích. Většina příspěvků se týkala buď kalendářního zvykosloví a duchovní kultury, anebo kultury materiální, tedy právě témat, která v současném terénu etnologové často mapují.

Zvláštním bodem programu se stala debata o přehodnocení identifikace nemateriálního kulturního dědictví v ČR, konkrétně odklon od „pouhé“ tradiční lidové kultury, dosud preferované řadou institucí, k širšímu hledisku (např. projevy spjaté se zájmovou činností a trávením volného času jako turismus, vodáctví, pivní kultura, taneční...). V souvislosti s tím se diskutovalo o některých konkrétních otázkách, kupříkladu o problému definování generační transmise (rozdílnost vymezení generace vzhledem ke konkrétnímu předávanému prvku, u tance jde totiž o odlišný počet let než třeba u výrobního postupu apod.) či o problému samotných kritérií pro zápis jednotlivých projevů nehmotného kulturního dědictví na krajské či národní úrovni, neboť Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví přijatá organizací UNESCO, ratifikovaná v roce 2008 Českou republikou (v platnost vstoupila v květnu 2009), např. vylučuje prvky, které devastují přírodu (což se týká i vodáctví).

Jednání přineslo několik zajímavých zjištění, z nichž k nejpálčivějším lze zařadit problém nejednot-

né terminologie, související jednak s často vágním používáním termínu tradice referujícími, jednak s neustálým vývojem terénu a s proměnou funkce tradičních jevů/projevů, jejich nositelů i jazykového obrazu tradice. Ukázalo se, že s některými termíny, tak jak jsou definovány v odborné etnologické literatuře, již dnes nevystačíme. Dalším dlouze diskutovaným tématem byla otázka hodnocení zkoumaných fenoménů a ovlivňování terénu, tedy problémy spojené s aplikovanou vědou a transferem znalostí. Ne zcela šťastným dědictvím české etnologie je totiž interpretace zkoumaného fenoménu v kontextu často velmi konzervativně pojatého diskurzu autenticity a s tím související kvalitativní posuzování činnosti nositelů tradice či jejich nedostatečné respektování. Tento fakt se pak promítá do vyjednávání o aspektech jako autenticita, heritizace a identita, tedy

do politik souvisejících s identifikací hmotného i nehmotného kulturního dědictví a s jeho ochranou.

Věcná diskuse následující většinou hned po odeznění jednotlivých příspěvků, ale pokračující intenzivně i o přestávkách a při společenském večeru potvrdila nejen aktuálnost tématu zvoleného organizátory konference, ale také důležitost osobního setkání. K dělné a plodné atmosféře přispělo také přívětivé prostředí prostějovského Národního domu, kde se jednání konalo, a zajímavý doprovodný program připravený pracovníky Muzea a galerie v Prostějově. Hodnocení celé akce je zcela pozitivní, nicméně množství problémů, které byly v rámci jednání nastoleny, nutí k zamyšlení a přehodnocení mnoha názorů a metodologických přístupů. A bude výzvou i pro příští konference ČNS.

Lucie Uhlíková (EÚ AV ČR, v. v. i., Brno)